

فروشگاه ، بزرگترین سایت تخصصی معماری

جهت مشاهده آموزش نرم افزارهای معماری از صفر تا ۱۰۰ با زبان فارسی و

با

کمترین هزینه [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت مشاهده نقشه ها ، پایان نامه و طرح های نهایی آماده معماری جهت

کانسپت

گرفتن و یا تحویل پروژه [اینجا](#) را کلیک کنید.

جهت مشاهده مقالات ، رسالات و مطالعات نهایی آماده معماری جهت تحویل

پروژه [اینجا](#) را کلیک کنید.

بزرگترین سایت تخصصی معماری

WWW.CADYAR.COM

جهت عضویت در کانال ما در تلگرام

کافیست روی عکس زیر کلیک کنید

برای انجام پروژه های عمران و معماری با

ما تماس بگیرید.

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰

آیدی تلگرام

[HTTPS://T.ME/CADYAR۶۰](https://t.me/cadyar60)

آیدی

[HTTPS://T.ME/CADYARMEMAR](https://t.me/cadyarmemar)

تلگرام

ایمیل

VRYA.CADYAR@GMAIL.COM

جهت مشاهده مطالب زیر به صورت رایگان کافیست روی لینک روبرو عنوان موردنظر کلیک کنید

دانلود رایگان کتب معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=473](http://www.cadyar.com/?cat=473)

آموزش رایگان پست پروداکشن در معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=262](http://www.cadyar.com/?cat=262)

دانلود رایگان مقالات معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1377](http://www.cadyar.com/?cat=1377)

دانلود رایگان نقشه های معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=206](http://www.cadyar.com/?cat=206)

دانلود رایگان رساله و مطالعات معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=1300](http://www.cadyar.com/?cat=1300)

آموزش رایگان نرم افزار های معماری

[HTTP://WWW.CADYAR.COM/?CAT=283](http://www.cadyar.com/?cat=283)

جهت مشاهده مطالب کاربران مهمان که مطالب خود را به صورت رایگان و یا در قبال هزینه به اشتراک

گذاشته اند در سایت کدیار [اینجا](#) کلیک کنید.

شما نیز میتوانید مطالب خود را در سایت کدیار به اشتراک بگذارید تا بدون هیچ هزینه ای صاحب شغل دوم شوید.

جهت اشتراک گذاشتن مطالب خود [اینجا](#) را کلیک کنید.

مطالعات خانه کودکان بی سرپرست

144 صفحه

۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰

۱-۱- شرح کلی مسئله :

پدیده بی سرپرستی عمری طولانی به درازی سالیان خلقت دارد . گروه ها و جمعیت‌های آدمی در دسته های کوچک و بزرگ در کوهها ، دشتها ، جنگلها و در حواشی رودخانه ها دائما در معرض آسیب و هجوم طبیعت اطراف قرار داشته اند . سیل ، زلزله ، حملات حیوانات وحشی و تهاجم گروه های متخاصم پیوسته بشر را تهدید می کرد که در نتیجه آن ، خانه ها ویران و افراد زیادی بیسرپرست می شدند .

حتی پس از آن ، وقتی بشر متمدن شد و دیگر بلایای طبیعی کاهش یافت ، جنگهای قومی و قبیله ای آن پر کرد . جنگهای جهانی اول و دوم و دیگر جنگهایی که هر روزه شاهد هستیم ، ویرانی و سرگردانی و بی سرپرستی فراوانی را در پی داشت .

برای درک روحيات کودک بی سرپرست باید اهمیت نقش پدر و مادر را در رابطه با فرزند بررسی کرد و سنجد ، چرا که او نه تنها پدر نان آورش را از دست داده بلکه می بیند سرپرست مونس ، محرم ، پرستار و پشتیبانش را نیز از دست داده است . غم بی یابوری او را ناراحت می کند ، به گونه ای که گاه می گیرد ، گاه با دستهای کوچکش دعا می کند که شاید پدر و مادرش برگردند و وقتی میبیند آرزویش عملی نشده ، خشمگین و بهانه جو می گردد و یا تحریک شده ، دست به جرائمی می زند . لذا باید هر چه زودتر او را مورد لطف قرار داد و جانشینی برای پدر و مادرش تعیین کرد و در یک مکانی موجبات دلگرمی او را فراهم کرد .

در مورد اینکه آیا موسسات خیریه و شبانه روزی ها باید جایگزین والدین باشند یا یکی از نزدیکان و افراد خانواده بحث بسیار است ، دین اسلام تاسیس پرورشگاهها را توصیه نکرده است چرا که نباید جسم و جان کودک مورد حقارت قرار گیرد و به همین خاطر بهتر است که کودک در کنار اقوام و نزدیکان و تحت سرپرستی آنان پرورش یابد . گرچه امروزه در بسیاری از کشورها موسسات خیریه و پرورشگاهها با برنامه های متنوعی توانسته اند نیازها و حتی وسایل زندگی ، تفریح و تحصیل به موقع ایتام را فراهم کنند و از نظر ظاهری ، سرو وضع و لباس و غذا و مسکن آنان را در شرایط خوبی رشد دهند ، اما به خاطر محروم ماندن آنها از وجدایی از جامعه نتایج شومی به بار آمده است ، به همین دلیل است که کودکانی که در پرورشگاه ها نگهداری می شوند مسائل پیچیده پرورشی و انضباطی دارند و اغلب فاقد احساس امنیت و اعتماد به نفس هستند بعضاً خیلی زود به بزهکاری کشیده می شوند .

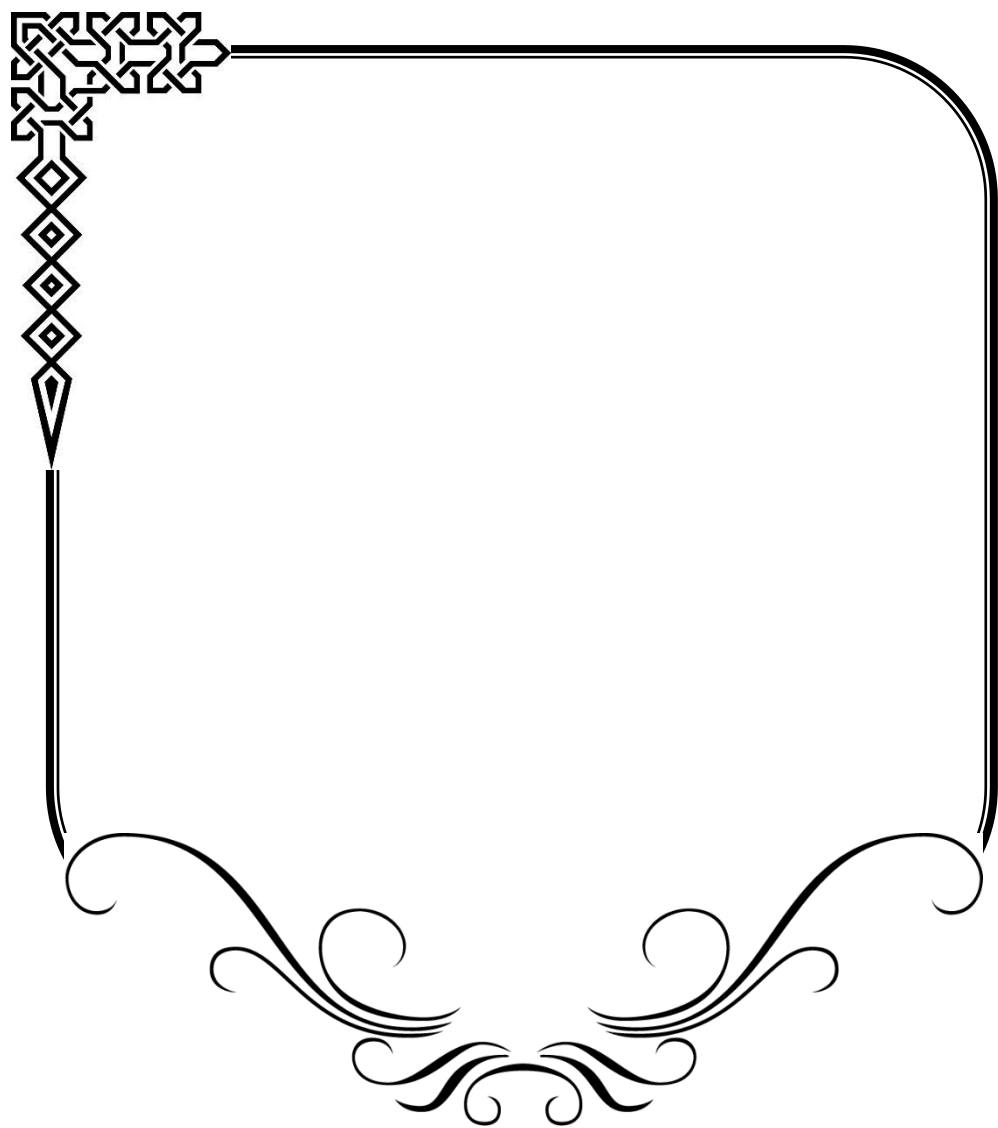
۱-۲ - علت انتخاب موضوع (توجیه طرح پیشنهادی) :

بی سرپرستی بیشتر از آنکه یک مشکل فردی باشد، مشکلی اجتماعی است. امروزه در سرتاسر دنیا با افزایش بی رویه کودکان بی سرپرست روبرو هستیم. این افزایش، دلایل زیادی از جمله: فقر، جنگ، افزایش فساد و فحشاء، اعتیاد و ... دارد. این کودکان قربانیان خشونت جامعه ای هستند که نه تنها آنها را از داشتن پدر و مادر و کانون گرم خانواده محروم ساخته، بلکه پذیرای آنها نیست و به چشم سربار به آنها می نگرد. در حال حاضر نگهداری این کودکان به شیوه ی سنتی به صورت « موسسه ای » است. به این مفهوم که تعداد بسیار زیادی کودک در مجموعه های حمایتی به صورت ایزوله و جدا از جامعه زندگی می کنند. فضای زندگی آنها، سالنی بزرگ با تعداد زیادی تختخواب در کنار هم می باشد که تداعی کننده آسایشگاه سربازان و یا اتاقهای بیمارستان است. تنها تصور این کودکان از جامعه، محدود به گوشه ای از خیابان است که از لای نرده های پرورشگاه می بینند.

اهمیت معماری نقش بسزایی در روحيات و زندگي کودک دارد مثل : فرم فضاها ، رنگ يا . . .^۱

هدف از طراحی برای کودکان را می توان چنین بیان کرد: ایجاد شرایط برای زیستن، رشد عاطفی، جسمی و پرورش استعدادهای کودکان بی سرپرست که در طی زندگی در مجموعه حمایتی باید برای همگامی با جامعه و پذیرفته شدن در میان مردم به مهارت ها و توانایی های لازم برسند. این پروژه تنها تحقیقی برای شناخت مسأله نیست، بلکه هدف آن یافتن مطلوب ترین روش و سیستم با هدف کم کردن پسوندهای ناشی از بی سرپرستی (استیگما) در بستر طرح یعنی ایران می باشد.

^۱ - رجوع شود به پیمان نامه حقوق کودک

۲-۱- تاریخچه بی سرپرستی :

پدیده بی سرپرستی عمری طولانی به درازای سالیان آفرینش دارد . جوامع انسانی آدمی در دسته های کوچک و بزرگ در کوهها ، دشتها ، جنگلها و در حواشی رودخانه ها دائما در معرض آسیب و هجوم کنترل نشده طبیعت اطراف قرار داشتند .

سیل ، زلزله ، حملات و حوش و تهاجم گروه های متخاصم پیوسته بشر را تهدید می کرد که حاصل آن ، شکستن ستونهای خانواده و ایجاد پدیده بی سرپرستی بود .

سالیان بعد ، اگر چه در راستای رشد تمدن انسانی ، تهاجمات و بلایا طبیعی کاهش پیدا کرد ، لیکن ابزار و عوامل نابود کننده در کنترل زور مداران قرار گرفت و دامنه آن و سعت یافت به طوری که گاه جبران آن تا نسلها میسر نگردید . آسیبهای ناشی از جنگهای قومی و قبیله ای از محدوده خرابیهای سیل و زلزله گذشت و ویرانگری های مغولان و بربرها نابودی مردان ، کنیزی زنان و کودکان را به دنبال آورد . پس از مرگ قرون وسطی و زایش رنسانس شکل ضایعات انسانی نیز دگرگون شد ، چرا که صاحبان قدرت باید ابزاری برای مهار انسان آزاده می یافتند تا شاید هویت او را وسیله ای برای نابودیش قرار دهند و بدین شکل فضای خالی از معنویت شهرها و رشد سرطانی افکاری این چنینی را افزایش داد . جنگ جهانی اول و دوم نیز ضربه مهلک دیگری بر پیکره جامعه بشری بود که ویرانی و سرگردانی و بی سرپرستی فراوانی در پی داشت .

امروزه نیز با گسترش مصرف الکل ، اعتیاد ، فحشا ، ایدز و در یک کلام نابودی ارزشهای اخلاقی و به صدا در آمدن مرگ در جهان مهلک ترین ضربه ها بر ارگان مقدس خانواده وارد شده که موجب فروپاشی پایه های استوار خانواده و در نتیجه بی سرپرستی گردیده و این قصه همچنان ادامه دارد و شاهد سرد شدن بیش از پیش کانون های خانواده هستیم که نتیجه آن رشد بی سرپرستی و تبعات ناشی از آن است.

۲-۲- تاریخچه و نحوه حمایت از کودکان بی سرپرست در ایران

۲-۲-۱ تاریخچه :

شواهد تاریخی نشان می دهد که در ایران تا قبل از اسلام ، با تمام تبعیضاتی که درباره ایتام فقیر و ناتوان اعمال می شد جامعه از وجود مراکزی جهت حفظ و نگهداری کودکان بی سرپرست بری بوده و خانواده ها بنا بر سنت دیرینه مذهبی کودکان یتیم را نگهداری می کردند . بعد از ظهور اسلام و گسترش آن در ایران همانطور که مردم ایران دین الهی اسلام را با آغوش گرم پذیرفتند اصول اخلاقی و انسانی آن را نیز به دیده منت قبول کردند و رفته رفته در نگرش مردم به حمایت از محرومین و ناتوانان تحولاتی مثبت پدید آمد .

از چگونگی شکل گیری و تاسیس مراکز پرورش ایتام در ایران سابقه مدونی وجود ندارد . بر اساس مدرک تاریخی موجود تا سال ۱۲۸۰ هجری شمسی این گونه مراکز در ایران تاسیس نشده بود . قسمتی از کتاب ابراهیم بیگ خطاب به وزیر داخله ، موید عدم وجود مرکزی به نام دارالایتام جهت نگهداری و پرورش کودکان بی سرپرست می باشد .

از حدود صد سال قبل با ورود برخی مطالب از غرب به ایران پدیده پرورشگاه نیز به ایران وارد شد و بطوریکه اسناد نشان می دهد در بیش از هشتاد سال قبل در ایران پرورشگاه وجود نداشته است و تنها یک محل آن هم توسط دولت آلمان در شهرستان خوی به همین منظور ایجاد شده بود . چنانکه در سفرنامه ابراهیم بیگ مشاهده می شود اولین بار فکر ایجاد پرورشگاه در ایران را ناصرالدین شاه از مسافرت فرنگ آورده و

نشانه هایی از آن در سفرنامه ابراهیم بیگ به چشم می خورد . اسناد مجلس شورای ملی سابق نشان می دهد در مجلس اول موضوع تاسیس پرورشگاه مطرح شده است که به نام مجلس و با کمک نمایندگان تاسیس شود . به همین منظور در سال ۱۲۸۲ هـ . ش لایحه ای توسط محقق الدوله نماینده تجار تهران به مجلس فرستاده شد و صورت مذاکرات دوره اول مجلس شورای ملی ذکر شده است . نظر به اینکه تا تاریخ ذکر شده سندی از ایجاد پرورشگاه رسمی و گسترده نبود و مراکز غربی هنوز در ایران پا نگرفته بودند پرورشگاههای خیریه کوچک خصوصی مانند پرورشگاه محمدی قم ، پرورشگاه یتیمان رشت ، دارالایتام بابل، پرورشگاه جعفری در تهران و دهها پرورشگاه کوچک دیگر با نظارت مردم خیر تشکیل شده بود .

هنگامیکه اولین قانون بلدی شهرداری کشور که در سال ۱۲۸۳ هجری شمسی به تصویب رسید نگهداری اطفال سرراهی از جمله وظایف شهرداری محسوب شد . از این رو اولین دارالایتام در سال ۱۲۸۹ شمسی در دروازه قزوین و اولین دارالرضاعه (شیرخوارگاه) نیز در دروازه دولت ایجاد شد و تا سی سال بعد همین دو محل برای اینگونه اطفال تعیین شده بود .

هنگامیکه در سال ۱۲۹۶ ش جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران بنیان گذاری شد ، در کنار وظیفه هایی که جمعیت های همانند آن در سراسر جهان به عهده می گیرند برای خود وظیفه هایی دیگر نیز در نظر گرفت که از آن جمله تاسیس پرورشگاهها است .

در سال ۱۳۲۴ شمسی پرورشگاه دروازه دولت به نام بنگاه مستقل پرورشگاه کودکان تغییر نام داد ولی شیرخوارگاه کماکان به فعالیت خود به شکل قبلی ادامه داد . در سال ۱۳۳۲ خانم پروین دولت آبادی ۵۴ نفر از فرزندان یتیم پرورشگاه شهرداری را به باغی واقع در امین آباد برد و محلی را به نام بنگاه پرورش کودک ایجاد کرد . در سال ۱۳۲۸ شمسی بنگاه پرورش کودک که تعداد کودکان آن به هفتصد نفر می رسید به تفکیک دختران از پسران پرداخت و دختران در محل سی متری چهارراه لشکر مستقر شدند .

در سال ۱۳۴۱ شمسی اولین دارالایتام که در سال ۱۲۹۸ شمسی در دروازه قزوین تهران تاسیس شده بود با بنگاه پرورش کودک ادغام و سازمان تربیتی شهرداری تهران با اساسنامه جدید تبدیل به سازمان تربیتی شهرداری پایتخت گردید . هدف کلی این سازمان عبارت است از اجرای وظایفی که به موجب بند ۶ و بند ۲۳ از ماده ۵۵ قانون شهرداری ها ، برای تاسیس پرورشگاهها ، شیرخوارگاه ها کودکانها و مراکز نگهداری اطفال بلاصاحب و سرراهی مقرر گردیده است .

در سال ۱۳۴۹ شمسی شورای عالی سازمان تربیتی شهرداری پایتخت تصمیم گرفت که نام پرورشگاه را به شبانه روزی تغییر دهد در سال ۱۳۳۸ هجری شمسی بعد از ایجاد آموزشگاه عالی خدمات اجتماعی و تربیت مددکاران در ایران توجهی به وضع نگهداری اطفال یتیم شد .

موسساتی که قبل از انقلاب عهده دار نگهداری و حضانت از کودکان بودند :

- ۱- پرورشگاههای وابسته به شهرداریها شامل ، شبانه روزی ها ، شیرخوارگاه ها کانون های کودک
- ۲- جمعیت خیریه فرح پهلوی
- ۳- انجمن حمایت از کودکان
- ۴- پرورشگاه های جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران
- ۵- کانون کار آموزی وابسته به سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی
- ۶- پرورشگاههای ایتام شاهپور
- ۷- بنگاه صغار دادگستری

۸- پرور شگانهایی که توسط افراد خیر و نیکوکار متمکن تا سیس گشته بودند .

توزیع سازمانها و موسسات متولی امر حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست ، پیش از انقلاب اسلامی^۲

تعداد تخمینی مدد جویان تحت پوشش	وضعیت وابستگی	تعداد شعبه ها در کشور	سازمانها
۶۱۷۶	دفتر فرح پهلوی	۱۰۵	انجمن ملی حمایت کودکان
۸۰۰۰	سازمان زنان - اشرف پهلوی	۳۰	سازمان ملی رفاه خانواده ایران
۶۳۰۰۰	دانشکده خدمات اجتماعی پهلوی	۲۶۵	مرکز رفاه خانواده ایران
۲۵۰۰۰	بنیاد نیکوکاری اشرف	۲۱۶	برنامه حمایت از خانواده های بی سرپرست
۷۰۰	شهرداری تهران	۱۹	سازمان تربیتی شهرداری تهران
۸۵۰۰	جمعیت خیریه فرح	۸۰	سازمان بهزیستی و آموزشی کودکان و نوجوانان
۱۱۱۳۷۶		۷۱۵	جمع

۲-۲-۲ نحوه حمایت :

از گذشته به ایتام و کودکان بی سرپرست و حمایت از آنها توجه فراوانی می شده است به عنوان مثال زنان جوان پس از مرگ همسرشان به عقد مردانی در می آمدند تا در پناه سرپرست جدید بتوانند کودکان خود را حفظ کنند . در این شیوه هدف اصلی وجود سایه پدر بر سر کودکان بوده است . یکی دیگر از روشهای نگهداری کودکان پاسوز شدن مادران است ، در این وضعیت مادر برای حفظ کیان خانواده نقش پدر را ایفا می کند . به این شکل که با توسل به راههای سالم و و شرافتمندانه آذوقه و معاش کودکان را فراهم کرده و در عین حال در کنار فرزندان خود می باشد . در نقاط غربی ایران پس از فوت پدر هر یک از بستگان به فراخور حال خود مبلغی تحت عنوان کمک به معاش خانواده پرداخت می کنند تا مادر با آسایش بیشتری از کودکان خود نگهداری کند . در برخی از نقاط ایران کودکان برای انجام کار به خانه بستگان و آشنایان فرستاده می شوند تا ضمن استفاده از نیروی بدنی به معاش خانواده کمک شود . کشور ما از اقوام متنوعی و پاره فرهنگهای مختلفی تشکیل شده ولی نحوه برخورد آنها با پدیده بی سرپرستی نزدیک به هم است و مشابه موارد ذکر شده است . نگرش و توجه به پرورشگاه یک امر جدید و نو می باشد به طوری که از اواخر دوره قاجار در ایران رایج شد . با تاسیس بلدیه یکی از وظایف آن سر و سامان دادن به وضعیت کودکان بی سرپرست شد . بعد از پایه ریزی جمعیت هلال احمر (شیر خورشید سابق) یکی از وظایف این جمعیت تاسیس پرورشگاه بود . از دیگر سازمانهایی که بانی ایجاد

پرورشگاه شد، می توان به سازمان اوقاف و امور خیریه اشاره کرد. انجمن ملی حمایت از کودکان نیز از متولیان رسیدگی به امور کودکان بی سرپرست در گذشته بود .

امروزه نهادها و سازمانهای مختلفی دست اندرکار ارائه خدمات به این کودکان هستند که عبارتند از سازمان بهزیستی ، هلال احمر، NGO ها ، سازمان زندانها ، کمیته امداد و ...

سازمان متولی قانونی امور کودکان در کشور ما سازمان بهزیستی می باشد که از ابتدای تاسیس بازگرداندن کودکان بی سرپرست را به خانواده و جامعه در اولویت اهداف خود قرار داده و در این راستا موفق به تعدیل کودکان و تبدیل مراکز حجیم به واحدهای کوچک شده است.

۲-۳- تاریخچه و نحوه حمایت از کودکان بی سرپرست در جهان

۲-۳-۱ تاریخچه :

مشکلات اجتماعی از قبیل فقر و نیازمندی ، بیماری و از کار افتادگی ، بی سرپرستی و یتیمی ، عقب افتادگیها ، معلولیتهای جسمی و روانی و ... همواره در طول تاریخ بشریت در جوامع بشری مطرح بوده است ، لکن موضوع اصلی نگرشها و دیدگاه ها و برخورد های جوامع با این پدیده دردناک می باشد .

حمایت از کودکان یتیم و بی سرپرست دارای سابقه ای بسیار طولانی است به طوریکه هامورابی حکمران مشهور بابل تقریباً در دو هزار سال قبل از میلاد مسیح مراقبت از زنان بیوه و کودکان یتیم را بر عهده داشته است . بعد از تاریخ فوق تا اوایل قرن شانزدهم مدرک مستندی در این ارتباط موجود نیست . اما چنانکه از شواهد و مدارک تاریخی زندگی اجتماعی انسان برمی آید حمایت از کودکان بی سرپرست و بی خانواده در اکثر ممالک دنیا به صورت پراکنده و غیر سازمان یافته و غیر حرفه ای تحت تاثیر انگیزه های خیر خواهانه انسانی و دینی توسط مردم و نهادهای اجتماعی و مذهبی بر اساس فرهنگ و معتقدات هر جامعه انجام می گرفت . از اوایل قرن شانزدهم میلادی در تعدادی از کشورهای غربی موضوع حمایت و نگهداری از فقرا، نیازمندان ، مساکین و ایتام به صورت مدون و برنامه ای و یا همت افرادی که از حرکتهای فکری و علمی تاثیر گرفته بودند درآمد .

قانون هنری هشتم اولین قانونی بود که در انگلستان برای رسیدگی به وضع مستمندان وضع شد و در سال ۱۵۳۶ دولت انگلستان مقرراتی در زمینه قانون فوق به اجرا گذارد . در سال ۱۵۹۷ جهت نگهداری و حمایت از معلولین ، پیران و نابینایان مراکزی ایجاد شد و در این مراکز از این گونه افراد و کسانی که قادر به کار کردن نبودند نگهداری می شد . با آغاز قرن هفدهم (۱۶۰۱ میلادی) قانون فقرای الیزابت اول انگلستان به اجرا گذاشته شد .

در ایالات متحده امریکا اولین دارالایتام در سال ۱۷۴۰ بوجود آمد و موسسه ای بود برای نگهداری از کودکانی که در نتیجه فوت ، جدائی ، فقر و ... بی خانمان می شدند . این دارالایتام از نظر تاریخی جز نخستین مراکز حمایتی ایتام در کشورهای صنعتی می باشد . تا قبل از سال ۱۸۰۰ میلادی فقط در آمریکا موسسه ای برای نگهداری از اطفال ولگرد

و فقیر و مجرم وجود داشت که هر کدام از آنها توسط بخش خصوصی اداره می شد .

به دنبال طغیان اصلاح طلبان دارالایتم در سال ۱۹۰۹ ، تئودور روزولت در کاخ سفید کنفرانسی در مورد مراقبت از کودکان نیازمند تشکیل داد . روزولت هدف این کنفرانس و اهداف سازمانهای رفاهی و مددکاران را به این صورت بیان کرد :

"زندگی خانوادگی عالی ترین و بهترین ره آورد تمدن است به این جهت نباید به جز در موارد ناگهانی و اضطراری کودکان را از این موهبت محروم کرد ."

برای کمک به اصلاح مجموعه های دارالایتم دفتر فدرال کودکان تشکیل شد و چند سال بعد بهترین آژانس های دولتی در صدد برآمدند که موسسات خود را هر چه بیشتر به اماکن منزل مانند یا شبه خانواده تبدیل کنند و پرورش کودک به عنوان یک فرد نه به عنوان یک موجود سازمانی مورد تشویق قرار گرفت و نخستین والدین موقت کار خود را آغاز کردند . بار دیگر در سال ۱۹۳۰ در کاخ سفید یک کنفرانس مجدد تشکیل شد . اصول مراکز رفاهی دولتی و خصوصی تدوین شد و زیربنای این گونه مراکز مستحکم شد .

در کنفرانس ۱۹۳۰ کاخ سفید در مورد کودکان و جوانان اعلام شده بود که مراقبت در مراکز رفاه ، جنبه انتخابی و دلخواه ندارد . بلکه می بایست همه کودکان فاقد خانه و زندگی حق استفاده از آن را داشته باشند و نمایندگان شرکت کننده در کنفرانس یک منشور کودکان تصویب کردند . طبق این منشور برای هر کودک خانه ، محبت و مراقبت نظیر آنچه که در منزل واقعی وجود دارد باید فراهم شود .

با توجه به مفاد این منشور موسسات رفاه اجتماعی در صدد برآمدند تا برای بچه های یتیم والدین خوانده و برای بچه هایی که به طور موقت رها شده اند والدین موقت تعیین کنند . برای مورد دوم این مراکز متعهد شدند تا برای تهیه غذا ، مسکن ، لباس و همچنین امور بهداشتی کمک نمایند .

امروزه هدف هنوز این است که کودکانی که به طور موقت بی سرپرست شده اند به والدین موقت سپرده شوند و هرگاه این امر مشکل شود راه دیگر خانه های گروهی است . خانه های گروهی مراکزی است که توسط موسسات رفاهی اجاره می شود و یا خانه یک زوج سرپرست می باشد . طبق این برنامه در هر خانه می توان ۶ تا ۸ نوجوان نگهداری کرد . اگر تمام این کوششها به نتیجه نرسید در نهایت بچه ها در مراکزی تقریباً شبیه پرورشگاهها نگهداری می شوند که هر واحد آن به واحدهای کوچکتر با خوابگاه ها و نهارخوری های کوچکتر تقسیم شده است تا با منازل واقعی شباهت هر چه بیشتری داشته باشد . بچه های کوچکتر در بیمارستانها در محل هایی به نام (محل خواب برای کودکان) نگهداری می شوند . در دنیای امروز موسسه زدایی و کوچک شدن واحدها ، حرفه ای شدن ، یکپارچه سازی و مشارکت کودکان در اداره امور ویژگی هایی هستند که یک مرکز اقامتی و مراقبتی موفق باید داشته باشد .

۲-۳-۲ نحوه حمایت :

کودکان بی سرپرست یا بد سرپرست در نقاط دیگر جهان تقریباً مشابه ایران نگهداری می شوند . یعنی مراحمی که یکی کودک ایرانی برای یافتن سرپرست طی می کند را می گذرانند ، ابتدا سعی می شود تا کودک به آغوش خانواده اصلی خود باز گردد بنابراین در قدم اول در پی یافتن خانواده کودک هستند بعد از آن سعی در رفع مشکل خانواده و بازگرداندن کودک به خانواده اش می شود . در غیر این صورت با توجه به تعداد زیاد خانواده

های داوطلب و تفاوت قوانین در آن کشورها بیشتر کودکان به جای نگهداری در مراکز اقامتی مراقبتی به امین موقت سپرده می شوند .
کاملاً مشخص است بهترین نوع رشد و تکامل کودکان بودن در کنار خانواده است . اگر کودکان بی سرپرست به عنوان فرزند خوانده سرپرستی نشوند به روش امین موقت می توانند در کنار خانواده باشند

۲-۴-۲- گروه های مختلف بی سرپرستان^۳ :

منظور از بی سرپرستی عدم وجود یک رابطه موثر کودک، والدینی است که می تواند طیف وسیعی از کودکان شبانه روزیها، کودکان بی خانمان، کودکان تک والدینی و حتی فرزند خواندگان را شامل شود.

۲-۴-۱- کودکان فرزند خوانده :

جدا از کودکانی که سرپرست ندارند، چه آنهایی که در مراکز شبانه روزی زندگی می کنند و چه آنهایی که بی خانمان هستند، دسته دیگری از کودکان وجود دارند که مشکلات آنها بسیار به کودکان بی سرپرست شبیه است. کودکانی که در رابطه کودک والدینی خود نوعی گسستگی را تجربه کرده اند. فرزند خواندگی یکی از این موارد است.

بر اساس تحقیقاتی که بر روی ۴۶۸۲ کودک فرزند خوانده و عادی اجرا شده نشان داده شده است که کودکان فرزند خوانده سازگاری ضعیف تری در تمام امور از خود نشان داده اند و هر چه سن فرزند خواندگی پائین تر باشد مشکلات اجتماعی بعدی کمتر است.

البته در کشور ما ایران به وضوح فرزند خواندگی وجود ندارد! هر چند سرپرستی از یتیمان و تکفل و نگهداری از کودکان بی سرپرست امری خدایسندانه تلقی می شود لیکن به حکم نص صریح قرآن کریم، بین طفل و خانواده ای که فرزند خواندگی او را پذیرفته است هیچگونه قرابتی ایجاد نشده و در برگیرنده آثاری از قبیل حرمت، نکاح، وراثت و الزام به اتفاق نیست و صرفاً تعهدات انسانی تلقی می گردد. این امر در قانون حمایت از کودکان بی سرپرست تصریح شده است.

در برخی از کشورها مرسوم است که خانواده ها کودک بیگانه ای را، که گاه ممکن است حتی ملیت و تابعیت دیگری داشته باشد به صورت عضو خانوار می پذیرند و از او مراقبت می کنند.

پذیرفتن کودکان می تواند دو شکل عمومی و خصوصی داشته باشد. در شکل عمومی، کودک از طرف سازمان های مربوطه به خانواده های داوطلب و ذیصلاح سپرده می شود و این سازمان ها می توانند در ازای خدماتی که خانواده ها انجام می دهند مبلغی به آن پرداخت کنند، در این شیوه مراقبت و پیگیری امر توسط مددکار اجتماعی انجام می گیرد. شکل خصوصی پذیرفتن کودک آن است که خود خانواده ها بدون واسطه کودکی را بپذیرند.

فرزند خواندگی (Adoption) جریان اجتماعی و قانونی پدر شدن یا مادر شدن است. بعد از آن که مردی یا زنی یا زن و شوهری، کودکی را به فرزندی می پذیرند. حقوق و مناسبات متقابل آنان مانند همه پدران و مادران واقعی (بیولوژیکی) و کودکان آنها می شود.

۲-۴-۲- کودکان تک والدی :

تحقیقات نشان داده است کودکان و نوجوانانی که تنها با یک والد زندگی می کنند نیز مشکلات رفتاری و هیجانی بیشتری از خود نشان می دهند و سطح پائین تری از اعتماد به نفس، رقابت اجتماعی و پیشرفت تحصیلی را در مقایسه با کودکان خانواده های عادی نشان می دهند. آرموتووکیت

^۳- علیرضا محسنی تبریزی، بررسی وضعیت کودکان بی سرپرست در ایران، فصلنامه تامین اجتماعی، ص ۱۹۴-۱۹۳

۱۹۹۱ در ایران نیز در یک مطالعه مشابه نتایج پژوهشی بر روی هفتاد و دو کودک ۱۰ تا ۱۲ ساله خانواده های شاهد نشان داده است که این کودکان عزت نفس پائین تری و اختلالات رفتاری بیشتری را در مقایسه با کودکان عادی از خود نشان می دهند.

۲-۴-۳- کودکان بی خانمان :

این گروه از کودکان، بچه های بی سرپرستی هستند که سقفی بالای سر خود ندارند. فقر علاوه بر آن که خود به علت نگرانی های مالی والدین موجب مراقبت ناکافی از کودک می شود و منجر به بروز کمترین حد قابلیتها در کودکان می شود خود می تواند منجر به ازدیاد جمعیت کودکان بی سرپرست شود. تحقیقات نشان می دهد که کودکانی که سقفی بالای سر خود ندارند نوجوانی هستند که یا از نزد والدین خود فرار کرده اند که ایشان را آزار می دادند و یا از ایشان سوء استفاده می کردند یا والدینی که آنها را از خانه بیرون انداخته اند.

**جهت دریافت هرگونه رساله و مطالعات
معماری با ما تماس بگیرید
۰۹۹۰۷۵۳۰۹۲۰**